

Stanje i perspektive razvoja sportsko rekreacijskog turizma

Knežević, Josip

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:837687>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(studij za stjecanje visoke stručne spreme
i stručnog naziva: magistar kineziologije)

JOSIP KNEŽEVIĆ

STANJE I PERSPEKTIVE RAZVOJA
SPORTSKO REKREACIJSKOG
TURIZMA

(diplomski rad)

Mentor:

doc.dr.sc. Drena Trkulja-Petković

Zagreb, Rujan 2016.

STANJE I PERSPEKTIVE RAZVOJA SPORTSKO REKREACIJSKOG TURZIMA

Sažetak

Glavni cilj ovog diplomskog rada bio je prikazati stanje i perspektive razvoja sportsko rekreacijskog turizma. Stoga se u radu sagledava postojeće stanje sportsko rekreacijskog turizma u smislu količine i iskoristivosti sportsko rekreacijskih objekata i sadržaja te prikazaju perspektive razvoja sportsko rekreacijskog turizma s obzirom na postojeće stanje na primjeru grada Zadra.

Ključne riječi: Zadar, sportska rekreacija, turizam, ponuda, obala, plaža

STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF SPORTS AND RECREATIONAL TOURISM

Summary

The main goal of the present thesis was to display state and prospects of development of sports and recreational tourism. Therefore in this work the present state of development in terms of quantity and usefulness of sports and recreational objects and contents will be perceived and prospects of development of sports and recreational tourism will be displayed in relation to present state on the example of Zadar.

Key words: Zadar, recreational sport, tourism, offer, coast, beach

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	4
2. SPORTSKO REKREACIJSKI TURIZAM.....	5
3. ZADAR.....	8
4. SPORTSKI CENTRI.....	12
4.1. SPORTSKO REKREATIVNI CENTAR VIŠNJIK.....	13
4.2. SPORTSKO REKREATIVNI CENTAR RAVNICE.....	18
4.3. SPORTSKO REKREATIVNI CENTAR MOCIRE.....	20
5. ZADARSKI KANAL.....	22
6. PLAŽE.....	23
6.1. PLAŽA USKOK.....	24
6.2. PLAŽA BORIK.....	26
6.3. PLAŽA KOLOVARE.....	28
6.4. PLAŽA PUNTA BAJLO.....	29
6.5. PLAŽA ARBANASI.....	31
7. ZAKLJUČAK.....	33
8. LITERATURA.....	34

1. UVOD

Turizam je, govoreći općenito, jedna od najvažnijih djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Povijest turizma u Hrvatskoj seže od sredine 19. stoljeća u razdoblje oko 1850. godine. Uspješno se razvijao sve do današnjih dana.

Nažalost naš turizam ima naglašen sezonski karakter. Sportsko rekreacijski turizam mogao bi puniti smještajne kapacitete izvan sezone.

Stoga će se u radu sagledati postojeće stanje sportsko rekreacijskog turizma u smislu količine i iskoristivosti sportsko rekreacijskih objekata i sadržaja te prikazati perspektive razvoja sportsko rekreacijskog turizma s obzirom na postojeće stanje.

Nabrojat će se sportsko rekreativni centri te plaže u Zadru i prikazati njihovo aktualno stanje sa naglaskom na njihove perspektive razvoja i mogućnosti produženja njihove sportsko rekreativne ponude na cijelu godinu.

Govorit će se o sportsko rekreativnom stanju i posebnostima Zadarskog kanala kao nedovoljno iskorištenom resursu sportsko rekreativne ponude. Posebno će se prikazati kako bi se sportsko rekreativna ponuda mogla proširiti na cijelu godinu, a ne samo tijekom ljetne sezone.

2. SPORTSKO REKREACIJSKI TURIZAM

Kineziološka rekreacija u turizmu proučava mogućnosti uvođenja raznih sportsko-rekreacijskih aktivnosti i sadržaja za potrebe turista. Isto tako bavi se proučavanjem i vrednovanjem utjecaja sportsko rekreacijskih programa na antropološki status sudionika, u ovom slučaju turista, te određuje posredne i neposredne ekonomske učinke sportsko-rekreacijske ponude u turizmu. Složenost turizma zahtijeva interdisciplinarni pristup koji na znanstvenim i empirijskim dokazima određuje kriterije, uvjete i postupke pod kojima se sportsko-rekreacijski programi uvode u turističku ponudu. "Pri tome se poštuju lokalni (kulturološki, etnografski, socijalni, urbanistički i estetski) kriteriji, globalne (društenopolitičke, ekološke i ekonomske) zakonitosti te procjenjuju trendovi, interesi i potrebe budućih korisnika (turista) sadržaja u turizmu." (Andrijašević, 2010:283) Za mediteranske zemlje, među kojima je i Hrvatska, turizam je jedna od najvažnijih privrednih djelatnosti. O njegovom razvitku ovisi i ekonomski razvitak turističkih zemalja. "Učinci turističkog prometa vrednuju se kao izravna dobit od sportsko-rekreacijske ponude u turizmu, a brojni neizravni učinci umnogostručuju sav turistički promet." (Andrijašević, 2010:283) Ovo se odnosi na razvitak popratnih djelatnosti kao što su poljoprivreda, ugostiteljstvo, trgovina, prijevoz, industrija i slično. "Sportsko-rekreacijski sadržaji među najdinamičnijima su u turizmu koji se posve prilagođava potrebama i željama svih sudionika." (Andrijašević, 2010:283).

Ne postoji samo jedna definicija kojom bi se definirao turizam. Andrijašević u svojoj knjizi navodi (2010:284): "WTO ili STO - Svjetska turistička organizacija definirala je da je turist posjetitelj koji ostvari i najmanje jedno noćenje u nekom objektu u zemlji koju je posjetio, osoba koja putuje u zemlju koja mu nije stalno boravište, izvan njegova je uobičajena okoliša, i to najmanje jednu noć, ali ne više od godine dana, s glavnom namjerom posjeta drukčijom od obavljanja neke lukrativne aktivnosti u zemlji u koju se putuje."

Hunziker i Krapf (1986) definirali su: "Turizam je skup odnosa i pojava nastalih pri putovanjima i boravku stranaca u nekom kraju ako taj boravak ne znači stalno nastanjivanje i nije vezan za stjecanje zarade."

Prema Alfieru (1985): "Turizam se svrstava u aktivnosti pomoću koje čovjek ostvaruje i unapređuje ljudske osobine općenito - čovječnost, humanost - i u međuljudskim odnosima i u pogledima te spoznajama pojedinaca u njihovu odnosu prema svijetu i prema prirodi."

Kako kaže Andrijašević (2010:284): "Jadrešić (2001) ističe važnost turizma kao činitelja kulture, zdravlja, povezanosti među ljudima, odmora i razonode, elementa humanizacije rada i međuljudskih odnosa, kao dio odgoja i obrazovanja ljudi."

"Sportska rekreacija izvan mjesta stanovanja znači sadržajan boravak turista u određitu izvan mjesta stalnog boravka, koji podrazumijeva turističke uvjete. Sadržaji sportske rekreacije vezani uz sportske aktivnosti uključuju kretanje i aktivnosti u prirodi, sportske i rekreacijske aktivnosti u zatvorenim objektima, objektima na otvorenom i u prirodnu ambijentu." (Andrijašević, 2010:284).

"Sportska rekreacija u turizmu ima brojne funkcije koje pridonose važnim socijalnim i ekonomskim učincima." (Bartoluci, 1986).

U svom radu Magaš i sur. (2016) navodi: "Sportsko rekreacijski turizam je specifični oblik turizma u kojem prilikom poduzimanja i ostvarivanja putovanja prevladavaju sportski motivi i boravak u određenim turističkim mjestima i centrima. Još su u Staroj Grčkoj olimpijske igre privlačile bi i do 40.000 ljudi iz cijele zemlje, a sve te ljude je trebalo smjestiti u isto vrijeme na istome mjestu, stoga su tadašnji putnici spavali na otvorenom, u šatorima i hostelima koji se pojavljuju već u 4. stoljeću. Sportski turizam obuhvaća „sve oblike aktivnoga ili pasivnoga sudjelovanja u sportskim aktivnostima, organiziranim ili individualnim, a koji se odvijaju radi ostvarenja profita ili ne, ali obavezno izvan mjesta stalnog prebivališta.“ Sportsko-rekreacijski je turizam usmjeren na zadovoljavanje čovjekove potrebe za kretanjem, igrom, aktivnim odmorom i zabavom čime se, stvaranjem navike aktivnoga i svrhovitoga provođenja slobodnoga vremena, u konačnici utječe na očuvanje zdravlja i produljenje životnog vijeka. Dijeli se na: natjecateljski, zimski i ljetni sportsko-rekreacijski turizam. Jedna od važnijih podvrsta ovoga oblika turizma je natjecateljski turizam koji počiva na natjecateljskom sportu i koji kao sudionike uključuje natjecatelje, trenere, suce, prateće osoblje i publiku. Velike sportske manifestacije, poput olimpijskih igara ili svjetskih prvenstava, osim promocije sporta i njegovih vrijednosti, dovode i do povećanja turističkih dolazaka u destinaciju u kojoj se manifestacije događaju. Prema podacima National Association of Sports Commissions, sportski turizam je brzo rastući sektor koji je 2012. godine konzumiralo 23,9 milijuna sportskih turista, koji potroše

7,68 milijardi USD, a koji od 2010. godine raste stopom od 6,5%. Turisti koji prakticiraju sportski turizam mogu se podijeliti u dvije temeljne skupine: oni koji putuju da bi sudjelovali u nekom natjecanju i oni koji putuju kako bi koristili neke sadržaje koji im nisu dostupni u njihovom mjestu življenja. Zadar je grad koji ima izniman sportski duh što pokazuju mnogobrojna ostvarenja u različitim sportovima, kao što su: košarka, veslanje, jedrenje, skokovi u vodu i dr. Postojećom infrastrukturom, povijesnim postignućima i sportskim duhom, Grad Zadar nudi mogućnosti za razvoj ovog oblika turizma u obje skupine. Moguće je korištenje postojećih sportskih sadržaja za potrebe turista koji borave u destinaciji, zatim organizacija pripremnih i drugih turnira te kondicijskih priprema za sportaše. Istovremeno, izgradnjom Sportskoga centra Višnjik Zadar ima mogućnost organizacije većih sportskih događanja, poput realiziranoga Svjetskog prvenstva u rukometu 2009. godine. Potrebu razvoja ovog oblika turizma potvrđuju podaci provedenoga istraživanja, jer 3,3% turista kao primarni motiv ističe sport i rekreaciju ili neki oblik sportskoga turizma, dok 35,1% ispitanih turista ističe sport kao jedan od motiva za dolazak. Zadar svoju sportsku povijest prikazuje i kroz manifestacije kao što su: Wings for life, Millenium jump i sl. Zadar zasigurno ima različite mogućnosti u organizaciji sportskih događanja u sportovima na vodi, kao što su: sportski ribolov, jedriličarske regate, veslanje, offshore utrke brodova i dr. Magaš i sur. (2016:106) također navode: "Sportski turizam donosi ekonomske koristi destinaciji kao rezultat prodaje smještaja, hrane i pića, usluga prijevoza, ulaznica, suvenira, pristojbi te druge izravne i neizravne turističke potrošnje. Destinacijska se prednost može ostvariti i organizacijom događanja sportskoga turizma kao ključnoga proizvoda u ponudi. Proizvodi sportskoga turizama generiraju izravna ulaganja u državi, prihode od sponzorstva, povećavaju turističku privlačnost i medijsku izloženost odredišta čime ostvaruju sekundarne multiplikativne efekte. Osim toga, sportsko orijentirani turisti pokazuju manje izraženu sezonalnost putovanja nego što je to slučaj s turistima klasičnih oblika turizma. Prema istraživanju WTO-a i IOC-a od ukupnoga turističkog prometa sportski orijentiranih odmora Nijemaca, u ljetnoj sezoni se realizira 48%, a u zimskoj 52%."

3. ZADAR

Sam grad Zadar najbolje je opisala turistička zajednica grada Zadra na svojem internet portalu, te s obzirom na to smatram da je prikladno da se ovdje navede njihov cijelokupan osvrt na grad Zadar, a on glasi: "...grad Zadar, grad iznimne 3000-ljetne povijesti i izuzetno vrijednog kulturnog naslijeđa, grad koji može uvijek iznova ponuditi nešto sasvim novo i originalno. Smješten je u samom srcu Jadrana (slika 1.). Zadar čini urbano središte Sjeverne Dalmacije kao administrativni, privredni, kulturni i politički centar regije u kojem živi 75.000 stanovnika. Grad Zadar u spoju ljepote prošlosti i svih pogodnosti koje traži suvremeni putnik nudi brojne turističke atrakтивности kao što su: idealan smještaj, autohtone gurmanske delikatese, kulturne znamenitosti, suvremene sportske objekte te raznovrsni izletnički program. Sve navedeno čini ga pravim izborom destinacije za odmor, sport i zabavu.

Slika 1. Panoramski pogled na Zadar (preuzeto s: <http://tjedanbraka.org/wp-content/uploads/2016/02/zadar.jpg>)

Zadar je jedno od najpopularnijih hrvatskih turističkih odredišta, kojeg je i londonski Times proglasio „središtem zabave na Jadranu“, a Guardian „novom hrvatskom prijestolnicom cool-a“. Turiste će osvojiti svojom posebnom atmosferom i bogatim životom bilo danju ili noću. Ljeti je Zadar domaćin Glazbenim večerima u sv. Donatu, Zadarskom kazališnom ljetu, Festivalu suvremene glazbe, KalelargArt - Street art

festivalu, te urbanom festivalu Zadar snova. Turisti će se zabaviti i na Noći punog miseca, Millennium Jump-u ili na jednom od koncerata svjetskih glazbenih atrakcija.

Posebnost grada neodoljiva je za poštovatelje i ljubitelje povijesnih spomenika i kulturne baštine, umjetnike, turiste i njegove građane. Zadar (slika 2.) je i grad u kojem je velik prostor ostavljen pješacima; šetnja uglačanim kamenim ulicama grada postat će šetnja kroz povijest, ali i doživljaj suvremenog života. Kao grad spomenik okružen povijesnim zidinama, Zadar je prava riznica arheološkog i spomeničkog blaga antičkog, srednjovjekovnog i renesansnog razdoblja, kao i brojnih suvremenih arhitektonskih ostvarenja poput prvih Morskih orgulja na svijetu. Višestoljetna burna povijest, razaranja i stvaranja ostavili su ožiljke, ali i brojne zapise vremena, današnju vrijednu spomeničku baštinu grada. Iz svih povijesnih razdoblja sačuvane su brojne crkve i spomenici kulture na kojima su vidljiva umjetnička graditeljstva svih stilova. Njih 70-ak nalazi se u samoj povijesnoj jezgri grada, dok njegovi ostali dijelovi s užom i širom okolicom broje preko 600 nepokretnih spomenika kulture.

Slika 2. Panoramski pogled na Zadar noću (preuzeto s: http://croatia.hr/Images/t900x600-272/croatia_dalmacija_zadar_0035.jpg)

Grad Zadar lako je dostupna destinacija kopnom, morem i zrakom. Ima odličnu prometnu infrastrukturu, kojom je izravno spojen s ostalim većim gradovima Republike Hrvatske:

Zagrebom, Rijekom, Splitom i Dubrovnikom, te izuzetne kapacitete i suvremenu uslugu brojnih marina. Kojim god putem turist odluči doći u Zadar, prirodne ljepote njegovog krajolika neće nikoga ostaviti ravnodušnim. Putnička luka kao i nova turistička luka za kruzere smještene su u novoj prostranoj luci Gaženica niti 3 km udaljena od centra grada, a jedinstvena je zbog gotovo direktne povezanosti sa autocestom i zračnom lukom te nudi iznimnu povezanost sa ostalim prometnicama. Zračni promet, iako sa male, ali suvremene međunarodne zračne luke koja se nalazi 9 km udaljena od centra, spaja Zadar s većim hrvatskim gradovima te nekim glavnim europskim gradovima kao što su London, Paris, Berlin, Stockholm, Bruxelles, Marseille, Frankfurt, München, Dublin, Manchester, Oslo, Hamburg, Zürich, Stuttgart, Köln, Düsseldorf, Bratislava, Karlsruhe, Varšava, Göteborg, Haugesund, Billund, Wroclaw, Gdansk; Poznan i Friedrichshafen. Od Zagreba, Rijeke ili Splita dijeli ga svega par sati vožnje suvremenim autocestama.

Izrazito razvedena obala, otoci (slika 3.) te netaknuta priroda mame brojne nautičare upravo na ovo područje.

Slika 3. Zadarski kanal (preuzeto s. <http://www.adriaticsailingholiday.com/wp-content/uploads/2015/12/zadar-1.jpg>)

Arhipelag u kojem se nalaze 24 veća i čak tristotinjak manjih otočića i hridi, tri parka prirode - Telašćica, Velebit i Vransko jezero te 5 nacionalnih parkova - Paklenica, Plitvice,

Kornati, Krka i Sjeverni Velebit svrstavaju Zadar i njegovu okolicu u sam vrh turističke ponude Hrvatske."

Zadar.travel**(2016). Dobro došli u Zadar/on line/ s mreže skinuto 24. kolovoza 2016. s adrese: <http://www.zadar.travel/hr/o-zadru/dobrodosli-u-zadar#.V86ONJiLTIU>

Prema izboru portala "European Best Destinations", Zadar je prikupio najviše glasova i ponio laskavu titulu najbolje europske destinacije 2016. godine. Zadar je kao pobjednik iza sebe ostavio brojne proslavljene turističke destinacije poput Beča, Amsterdama, Barcelone, Rima i mnogih drugih.

4. SPORTSKO REKREACIJSKI CENTRI

U gradu Zadru postoje tri sportsko rekreativna centra te će se oni u ovom diplomskom radu i obraditi. To su: sportski centar Višnjik (slika 4.), sportski centar Ravnice i sportski centar Mocire. Iako ih nema mnogo, vrlo dobro su razvijeni te nude široku ponudu sportskih i sportsko rekreativnih sadržaja tijekom cijele godine. Svaki ima svoje prednosti i nedostatke što ih čini posebnima. Svi imaju izuzetno puno prostora za unaprijeđenje i proširenje ponude svojih usluga tijekom cijele godine čime se može postići i produženje turističke sezone.

Slika 4. Sportsko rekreacijski centar Višnjik (osobna fotografija)

4.1 SPORTSKI CENTAR VIŠNJK

Sportski centar Višnjik (slika 5) izgrađen je primarno za potrebe rukometnog europskog prvenstva 2009. godine koje se održavalo u Hrvatskoj. Nakon europskog prvenstva, košarkaški klub Zadar je preselio svoje treninge i utakmice u njega, a do tada je bio domaćin svih utakmica u legendarnoj zadarskoj košarkaškoj dvorani "Jazine"- Jedini osnivač je Grad Zadar sa 100% poslovnog udjela prema izjavi o osnivanju Športskog Centra Višnjik d.o.o.

Športski centar Višnjik društvo je sa ograničenom odgovornošću za upravljanje športskim objektima. To je trgovačko društvo kojeg je grad Zadar kao stopostotni vlasnik, osnovao radi integracije sportskog centra Višnjik u tržišnu ekonomiju, socijalna događanja i sva ostala subpodručja sporta u koja pripadaju: tjelesna i zdravstvena kultura u području obrazovanja, sve vrste i kategorije natjecateljskog sporta, sportska rekreacija, kineziterapija i sport osoba sa invaliditetom te sportski turizam u koje spada organiziranje velikih sportskih priredbi kao što su kvalifikacijske reprezentativne utakmice, završni turniri raznih sustava natjecanja primjerice: NLB i ULEB sustav natjecanja u košarci, Europska i Svjetska prvenstva, Univerzijade, i tako dalje, sportske kulturne manifestacije kao što su festivali, kampovi, sajmovi, izložbe, koncerti i slično.

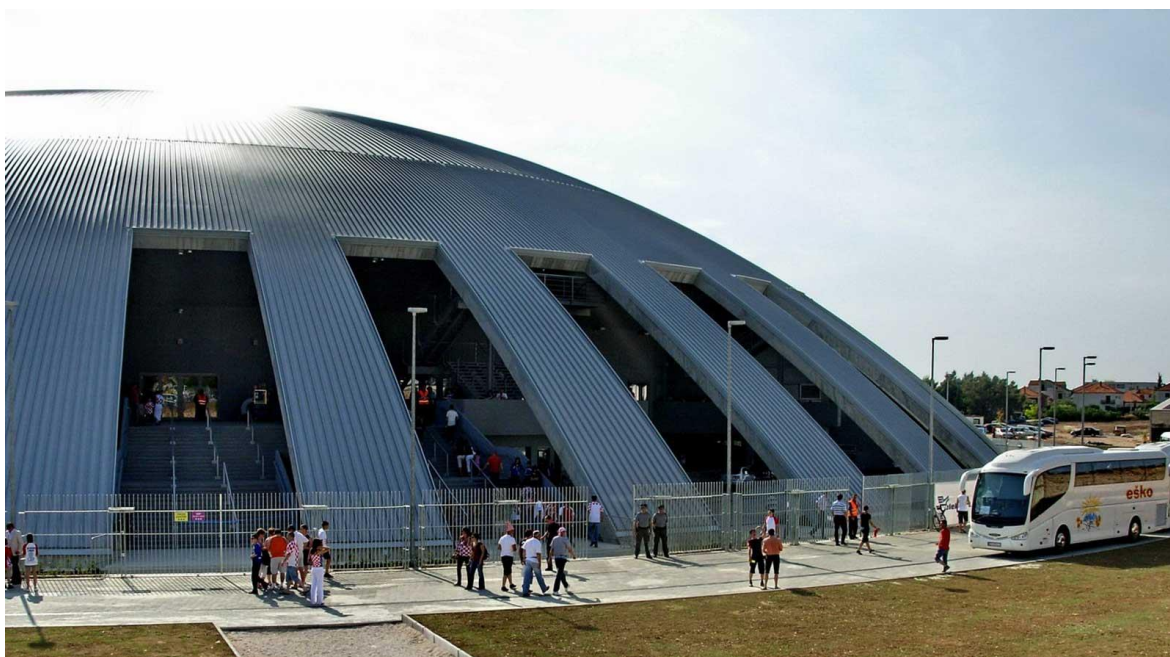

Slika 5. Sportski centar Višnjik noću (preuzeto sa:

http://www.zadar.travel/images/original/Dvorana_Kresimir_Cosic_Zadar_by_FILIP_BRA LA_1285708585.JPG)

Sve ovo je izgrađeno kako bi se građanima Zadra kroz osiguranje korištenja sportskih objekata, pospješila tjelesna i zdravstvena kultura i rekreacija, te približili natjecateljski sportovi u onim kategorijama u kojima do sada nisu ili su vrlo malo sudjelovali.

Sam objekt je suvremena građevina koju je prema projektu Arhitektonskog atelijera Hržić iz Zagreba, izgradila tvrtka Lavčević-inženjering d.o.o. iz Splita, a završena je 2008. godine. Ubrzo po dovršenju imenovana je Dvoranom Krešimira Čosića. Objekt je kružnog oblika (slika 6.) pod čijom se kupolom promjera 135,12 m i visine 26,82 m nalaze centralna dvorana i četiri pomoćne dvorane. Kapacitet velike dvorane je 6503 sjedećih mjesta, s mogućnošću povećanja mjesta za gledatelje zahvaljujući četirima teleskopskim tribinama, koje se po potrebi mogu izvlačiti i uvlačiti. U svim dvoranama mogu se održavati košarkaške, rukometne, malonogometne utakmice, te organizirati razni sportski turniri (tenis, pikado) i prvenstva. Dvorane je moguće koristiti i za glazbena i zabavna događanja zbog jedinstvene kvalitete i snage zvuka u dvorani koju jamči 14 „ICF“ aktivnih zvučničkih kutija pojedinačne snage 1500 W. Dvorane su pogodne i za održavanje izložbi i sajмова od kojih veliki sajmovi u velikoj dvorani, za sva manja događanja na raspolaganju stoje manje dvorane, konvencije i kongresi su usluge koje ŠC Višnjik pruža klijentima podrazumijeva sve od organizacije sastanaka, konvencija, kongresa, prezentacija, do iznajmljivanja dvorana, višenamjenskih prostora, te u suradnji sa svojim partnerima pruža usluge ugostiteljstva.

Slika 6. Kružni oblik dvorane (preuzeto sa:

<http://peka.visnjik.hr/hr/images/tinoimg/naslovnica/photo1.jpg>

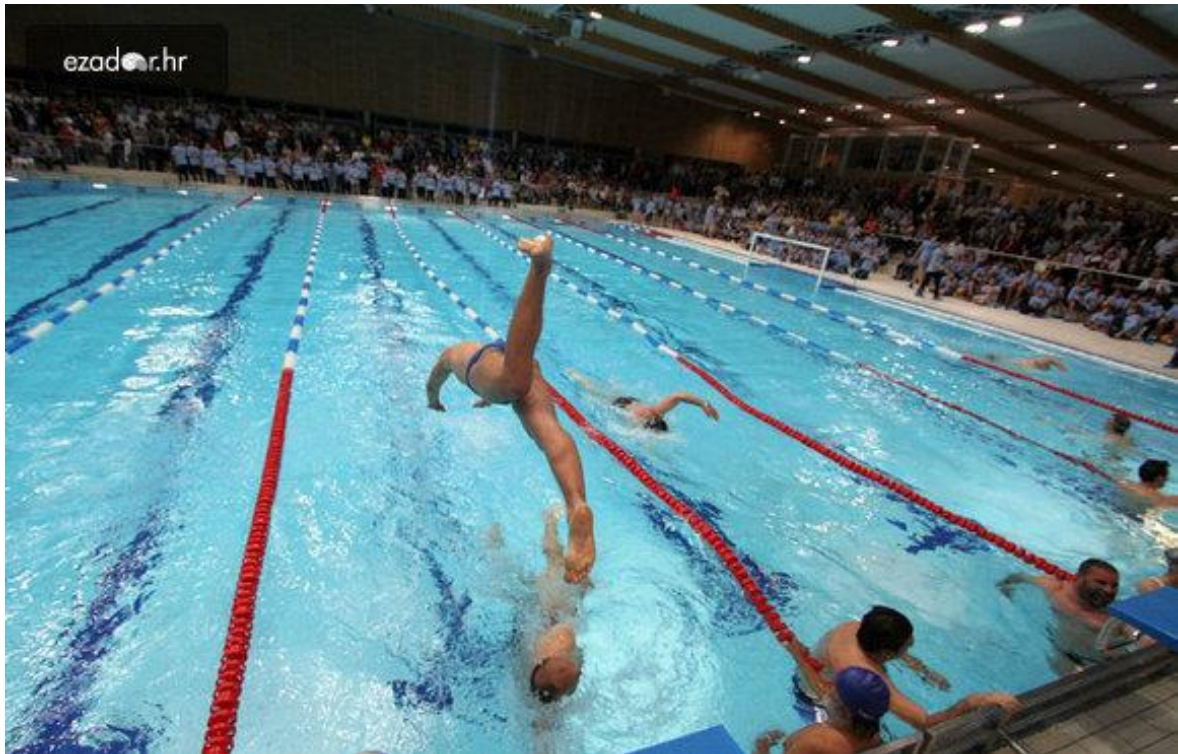
To je suvremena građevina u kojoj sportaši s užitkom igraju svoje utakmice, a gledatelji ugodno borave i imaju zadovoljstvo u takvom okruženju uživati u sportskim spektaklima. Uz samu dvoranu na sjevernoj strani nalazi se parkirališni prostor sa 450 mjesta za automobile, a južne 300. Dvorana ima četiri glavna ulaza, A,B,C i D smještene u smjeru jugozapada (A-D) i sjeveroistoka (B-C) na koje se uspinje prostranim stepenicama. S tih glavnih ulaza, ulazi se u kružno predvorje koje opasuje tribine. Na tribine se ulazi kroz 12 ulaza smještenih ponad prstenastog gledališta koje se uzdiže iznad borilišta. Uz tih 12 ulaza su po dva prolaza kojima se uspinje na gornja mjesta za sjedenje. Na fiksnim tribinama ima ukupno 6503 sjedećih mjesta. Uz parket su još i četiri teleskopske tribine, koje se po potrebi mogu izvlačiti i uvlačiti. Po jedna sa svake strane svijeta. VIP i PRESS tribine imaju tako još po 264 mjesta, a čeone tribine, zvane „obiteljski VIP“ koje se u košarkaškim susretima nalaze iza koševa imaju po 408 mjesta. U određenim situacijama, ako se pokaže potreba, mogu se još dodatno postaviti 150 VIP stolica na samom parketu, uz teren. Iznad središta terena za igru, visi glavni semafor. Težak je 3 tone, a sastoji se od 4 LED panela širine 6,3m, a visine 3,2 m. Riječ je o proizvodu tvrtke „Tehnovision“ na kojem gledatelji u svakom trenutku utakmice, uz uobičajene podatke o rezultatu i vremenu koje je proteklo, mogu pogledati snimke pojedinih dijelova utakmice, a koristi se i kao prostor za oglašavanje. Uz glavni semafor, tu su još dva pomoćna, smještena na istočnoj odnosno zapadnoj strani, veličine 6 x 2,5 m. Kvalitetu i snagu zvuka u dvorani jamči 14 „ICF“ aktivnih zvučničkih kutija pojedinačne snage 1500 W, razmještenih na servisnoj stazi na kupoli dvorane, na visini od 17 m. Audio i video sadržajima kao sastavnim dijelom sportskog spektakla upravlja se kompjuterski iz kontrolne sobe na zapadnoj tribini. Samo borilište, kojim dominira plavi obrub, prostor je od 1000 m² na kojem se kao što je već navedeno mogu odigravati rukometni, košarkaški, teniski i drugi sportski susreti. Na parket se izlazi s četiri glavna ulaza- izlaza; za igrače, vip ulaz, press i ulaz za suce. Ispod sjevernih tribina nalazi se osam svlačionica za igrače, ambulanta, prostorija za doping provjeru, te tri svlačionice za suce. Ispod južnih tribina nalazi se 8 svlačionica za igrače, 4 individualne, 6 prostorija razne namjene, trim kabinet, recepcija i prostor budućeg restorana. Ispod A i D tribine na jugu nalazi se prostrani press centar, dok je VIP salon na sjevernoj strani. Novinari mogu pratiti utakmice uz sam parket ili s press tribine na koje se postavljaju sklopivi stolovi. Primarna tehnologija za slanje izvještaja je wireless internet.

Slika 7. Utakmica u Višnjiku (preuzeto sa:

http://www.slobodnadalmacija.hr/Archive/images/2015/01/30/Dalmacija/jp_zadar_split10-041008.jpg)

Zatvoreno bazensko plivalište (slika 8.) sportskog je karaktera. Natjecateljski bazen licenciran je za održavanje službenih plivačkih natjecanja, natjecanja u skokovima u vodu i vaterpolo utakmica. Bazen za rasplivavanje pogodan je za organizaciju škola plivanja, programa vrtića u vodi, aqua aerobica, aqua gimnastike, te drugih sličnih programa. (Peka.Višnjik** (2009). Dvorane Višnjik /on-line/ s mreže skinuto 24. kolovoza 2016. <http://peka.visnjik.hr/hr/index.php>)

Slika 8. Bazen u Višnjiku (preuzeto sa:

http://www.ezadar.hr/repository/image_raw/78115/xxl/)

Športskom centru Višnjik za proširenje ponude nedostaju smještajni kapaciteti kojima bi se osigurao duži boravak, kako sportaša tijekom sportskih priprema, tako i sportsko rekreativne populacije koji dolaze iz drugih krajeva Hrvatske ili inozemstva. Športski centar Višnjik je za vrijeme domovinskog rata bio vojarna te ima mnoštvo objekata u svojoj okolini koji se mogu iskoristiti za izgradnju ili prenamjenu u smještajne kapacitete. Isto tako moguće ih je prenamjeniti u fitness centre, wellness ili ostale oblike sportsko rekreacijskih sadržaja kojih konkretno nedostaje kako Zadru, tako i Višnjiku. Također za proširenje sportsko rekreativne ponude valja spomenuti prostor za izgradnju biciklističke staze koja bi okruživala sam centar te na taj način omogućila lakši obilazak svih sportsko rekreativnih ponuda te omogućavala razvoj biciklizma i tog oblika rekreacije. Moguće je i uređenje šetnice i izgradnja parka na sjevernoj strani centra jer je ta strana nedovoljno iskorištena te ju trenutno čini zapuštena površina bez ikakvih objekata.

4.2 SPORTSKI CENTAR RAVNICE

Sportski centar Ravnice (slika 9.) nalazi se blizu centra grada, kraj bivše dvorane košarkaskog kluba Zadar, Jazine. Sastoji se od velike dvorane rukometnih dimenzija i male pomoćne dvorane. U centru se nalaze tri svlačionice i uredi za osoblje centra. U velikoj dvorani se nalazi promenada s dva reda tribina. Dvorane najviše koriste učenici obližnje srednje škole za potrebe tjelesne i zdravstvene kulture ali su također dostupne i široj populaciji u vrijeme dogovorenih termina. U sklopu sportskog centra nalazi se i fitness centar, teren za boćanje, stol za stoni tenis, igralište za mali nogomet sa umjetnom travom i na betonu (slika 10.), četiri koša za uličnu košarku (slika 11.), ugostiteljski objekt i prostor za parkiranje. Za proširenje sportsko rekreativne ponude nedostaju mu noćna rasvjeta u obliku reflektora jer bi se njome povećala iskorištenost prostora pogotovo u zimskim mjesecima kada sunce ranije zalazi. S obzirom na stanje ovog sportskog centra u posljednjih dvadesetak godina, može se reći da je doživio najviše obnove od svih ostalih sportsko rekreativnih centara u Zadru.

Slika 9. Sportski centar Ravnice (osebna fotografija)

Slika 10. Igralište za mali nogomet (preuzeto s: http://www.zadarfilmcommission.com/wp-content/gallery/football-court-ravnice-concrete/Football_court_Ravnice_-_concrete_2.jpg)

Slika 11. Igralište za uličnu košarku (osebna fotografija)

4.3 SPORTSKO REKREATIVNI CENTAR MOCIRE

Sportsko rekreativni centar Mocire (slika 12.) nalazi se na sjevernoj strani Zadra, u blizini osnovne škole Šimuna Kožičića Benje te je od centra grada najudaljeniji sportsko rekreativni centar. Sastoji se od velike dvorane rukometnih dimenzija te se primarno koristi za treninge rukometnog kluba Zadar. U sklopu centra je šest svlačionica, prostorija za osoblje te pet redova betonskih tribina sa drvenim klupama. U sklopu centra nalazi se i fitness centar, a u neposrednoj blizini nalazi se još jedan objekt koji pripada centru Mocire u kojem se nalazi dvorana za kuglanje i dvorana za streljaštvo (slika 13.). Centar je dostupan na korištenje sportašima brojnih sportskih klubova koji u njemu treniraju te ostaloj populaciji za vrijeme dogovorenih termina. Svojom izoliranošću i udaljenošću od centra grada ne pruža idelane uvjete za Zadrane, ali samim time otvara mogućnost za razvoj i proširenje svoje sportsko rekreacijske ponude. Slobodni prostor u njegovoj blizini može se iskoristiti za izgradnju vježbališta na otvorenome, izgradnju šetnice ili parka. Također postoje uvjeti za izgradnju smještajnih kapaciteta, centra za masažu i wellness čime bi se stvorili uvjeti za veću iskoristivost centra tijekom cijele godine.

Slika 12. Sportsko rekreativni centar Mocire (osebna fotografija)

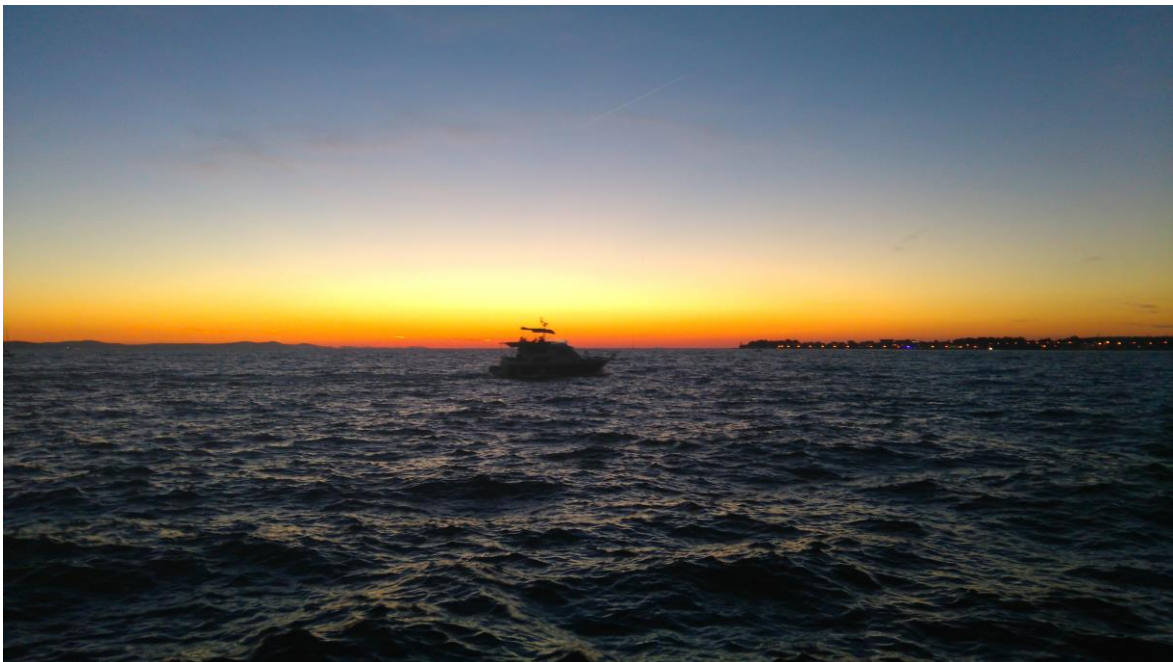

Slika 13. Mala dvorana za kuglanje i streljaštvo (osebna fotografija)

5. ZADARSKI KANAL

Zadarski kanal (slika 14.) predstavlja jedan od nedostavno valoriziranih resursa za razvoj ponude jedriličarstva, veslanja, ronjenja i sličnih sportova na vodi. Najveći problem kod razvoja ponude navedenih sportsko rekreativnih aktivnosti nalazi se u nedovoljno ili jako malo uređenom priobalju te pomalo pretjeranom i neorganiziranom pomorskom prometanju. Sam grad posjeduje dvije marine koje nude mogućnost iznajmljivanja jedrilica, jahti te ostalih vrsta plovila. Njihova ponuda traje isključivo od travnja do listopada iz razloga obaveznih popravaka i servisa plovila koja se moraju obaviti tijekom zimskih mjeseci. To je najčešći razlog zašto se usluga iznajmljivanja plovila provodi isključivo tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci te ujedno i objašnjenje zbog čega se isto ne može proširiti na zimski dio sezone. Međutim, obzirom na veliki interes turista za mariturizmom kao i zadovoljavajućim klimatskim uvjetima, trebalo bi razmotriti mogućnost produljenja ovog tipa ponude i na jesenske mjesece (listopad i studeni).

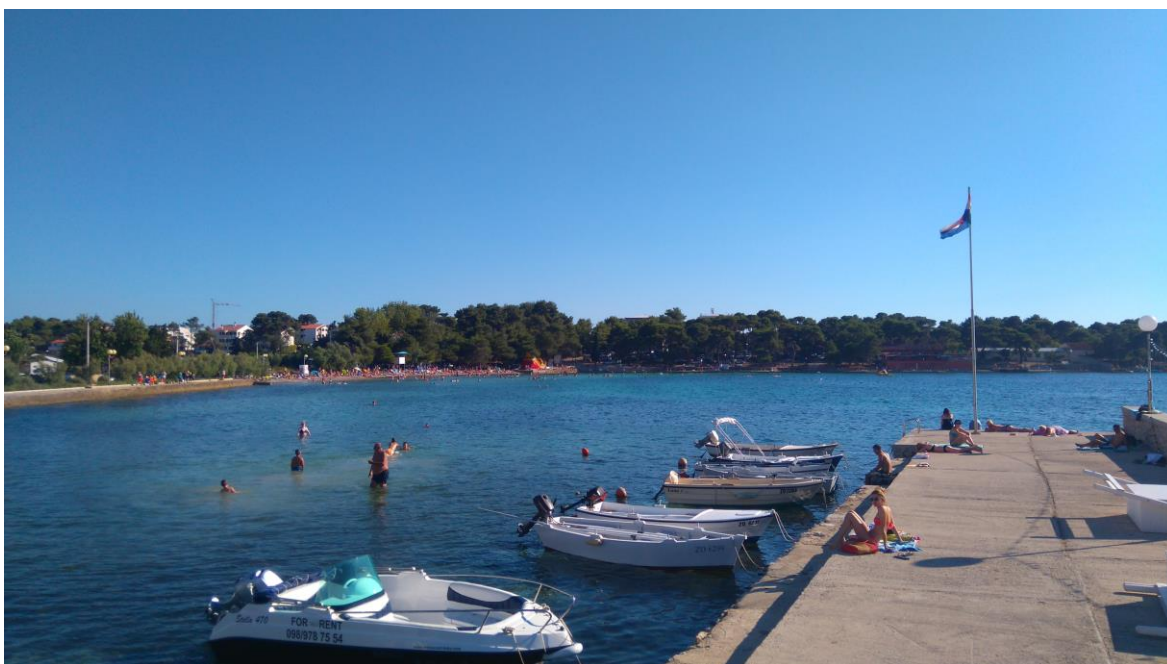
Od ostalih ponuda, grad Zadar nudi mogućnost vožnje polupodmornicom sa staklenim dnom pomoću kojeg se može vidjeti podmorje uz razne svjetlosne efekte.

Slika 14. Pogled na kanal u sumrak (osobna fotografija)

6. PLAŽE

Grad Zadar posjeduje, s obzirom na grad koji se nalazi na samom moru, jako malo plaža, a još manje onih koje bi bile pogodne za razvoj sportsko rekreacijskih aktivnosti na moru i priobalju. Najveće plaže, ujedno i one koje će se u ovom diplomskom radu obraditi, su: plaža Uskok, plaža Borik, plaža Kolovare, plaža Punta Bajlo i plaža Arbanasi. One su uglavnom uređene te posjeduju osnovnu razinu sportsko rekreativne ponude. Vrlo su poznate i građani Zadra su ponosni na njih posebno stoga što su, unatoč, neposredne blizine grada, iznimno čistog priobalja, bistrog mora i očuvanog podmorja (slika 15.).

Slika 15. Plava zastava na plaži u mjestu Petřčane kraj Zadra (osobna fotografija)

6.1 PLAŽA USKOK

Plaža Uskok (slika 16.) legendarna je gradska plaža koja se nalazi u blizini jedriličarskog kluba i marine istog imena. Svojom veličinom i oblikom prilagođena je za boravak i aktivnost svih dobnih skupina turista. Dno plaže čini sitni šljunak, a u dubini se nalaze veća kamenja. Zbog nedostatka prirodnog raslinja ističe se manjak hlada, što ju ne čini pogodnom za duži boravak zbog opasnosti od pretjeranog izlaganja suncu. Na plaži se nalaze suncobrani i ležaljke dostupne svim posjetiteljima (besplatno), ali u nedovoljnom broju zbog popularnosti plaže i izrazito velikog broja posjetitelja. Osim svega navedenog, plaža nudi jedinstven pogled na Zadarski kanal i zalazak sunca. Što se tiče sportsko rekreativne ponude, plaža Uskok nudi svojim posjetiteljima vožnju skuterima i jedrenje na jedrilici. Uz plažu se nalaze biciklistička staza i dječje igralište te ugostiteljski objekt koji je u direktnom vlasništvu jedriličarskog kluba stacioniranog u obližnjoj marini. S obzirom na specifičnost morskog reljefa, ta plaža, ima veliku perspektivu za razvoj sportsko rekreativne ponude ronjenja. Pored toga, položaj plaže prema otvorenom moru omogućava razvoj paraglajdinga, skijanja na vodi, te vuče na gumenoj "banani" i kolutu. Kako bi se proširila sportsko rekreacijska ponuda za djecu i mladež, plaža Uskok također posjeduje perspektivu za ugradnju plutajućih gumenih poligona (slika 17.) te postavljanje trambulina i sličnih sadržaja.

Slika 16. Uskok (preuzeto sa:

http://www.zadar.travel/images/original/Uskok_Zadar_1294829229.jpg)

Slika 17. Gumeni poligon (preuzeto sa: <https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/08/b6/eb/87/kolovare-beach-zadar.jpg>)

6.2 PLAŽA BORIK

Plaža Borik (slika 18.) je namijenjena uglavnom za kampere i goste hotela Borik, ali također je i gradska plaža. Plaža Borik (slika 19.) je najuređenija plaža u gradu Zadru upravo iz prethodno navedenog razloga. Opremljena je najsuvremenijom opremom poput ležaljki, tuševa i staza. Svojim gostima, od sportsko rekreacijskih aktivnosti, nudi vožnju biciklom, vožnju na skuteru, vuču na gumenoj "banani" i kolutu, mini golf, staze za sportsko hodanje i trčanje, skakaonice za skokove u more, vožnju kajaka i sandoline te boćanje. Plaža Borik, iako već nudi mnogo sportsko rekreacijskih sadržaja, još uvijek može za svoje posjetitelje proširiti ponudu sportsko rekreacijskim sadržajima u obliku izgradnje staza za šetnju, rolanje i bicikliranje te otvoriti mogućnost iznajmljivanja istih tijekom cijele sezone. Također može upotpuniti svoju ponudu ugrađivanjem rampi za olakšan ulazak u more osobama sa invaliditetom ali, a i stepenica (ljestvi) koje bi olakšale ulazak i izlazak u more sa mnogobrojnih muleva i skakaonica.

Slika 18. Plaža Borik (preuzeto sa:

http://www.realitica.com/images/listing_photos/898598_hotelansicht-meer-funimation-borik---1350w.jpeg)

Slika 19. Plaža Borik (preuzeto sa: <http://q-ec.bstatic.com/images/hotel/840x460/140/14017413.jpg>)

6.3 PLAŽA KOLOVARE

Plaža Kolovare (slika 20.) se oduvijek smatrala među građanima grada Zadra kao jedina prava gradska plaža. Nalazi se u samoj blizini gradske bolnice. Iako je dugo vremena bila zapostavljena od strane gradskih tijela, tijekom zadnjih nekoliko godina postala je pravi biser Zadarskog priobalja. Sada je plaža Kolovare jedna od najposjećenijih plaža u Zadru, a najviše zahvaljujući sadržaja koje nudi kupcima. to su uređene šetnice, dva igrališta za odbojku na pijesku, skakaonice, poligon u moru, mehaničkoj dizalici za osobe sa invaliditetom koja pomaže pri ulasku u more, boćarski tereni, stolovi za stolni tenis, igralište za uličnu košarku, igralište za nogomet na pijesku te brojni ugostiteljski objekti. Daljnje unapređenje sportsko rekreativne ponude na plaži Kolovare moglo bi se odnositi

Slika 20. Plaža kolovare (preuzeto sa:

http://www.zadar.travel/images/original/Kolovare_beach_Zadar_1294829192.jpg)

na iznajmljivanje rola i bicikla, tijekom cijele godine. Relativno nedavno uređena šetnica ne ispunjava svoj maksimum, a pruža izvrsne uvjete za sportsko rekreativne aktivnosti. Naime, unatoč raspoloživom prostoru nisu napravljene staze za bicikliste, rolere, bordere kao ni posebno uređeni prostori za bordanje i BMX.

6.4 PLAŽA PUNTA BAJLO

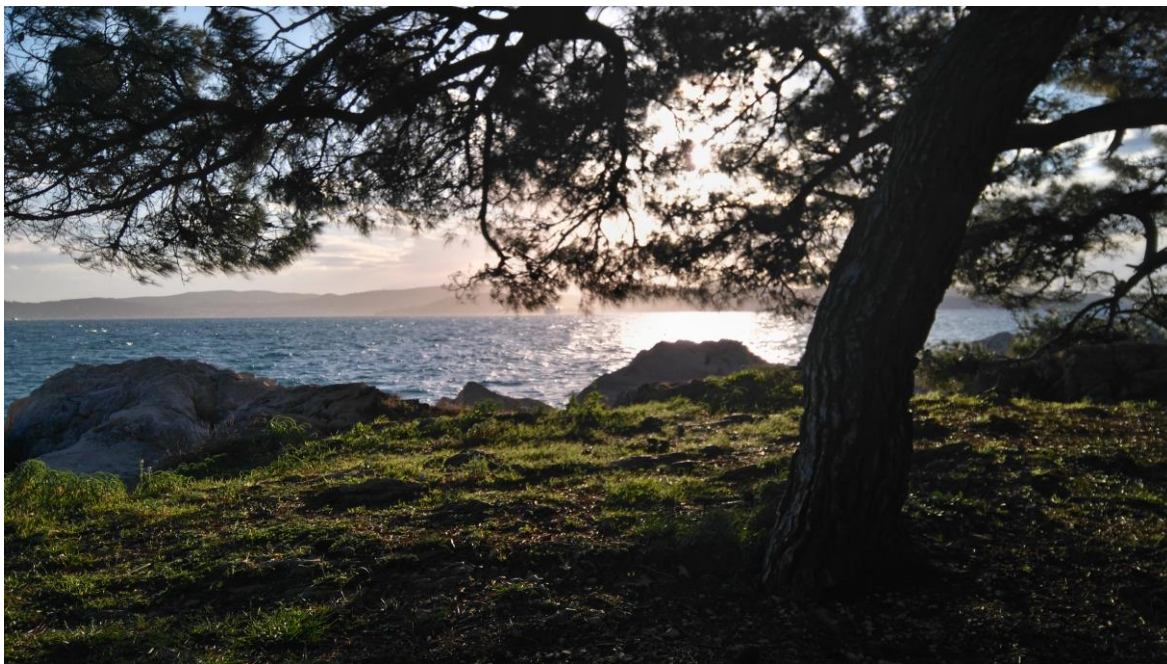
Plaža Punta Bajlo (slika 21.) nalazi se blizu novosagrađene trajektne luke Gaženica. Posebna je po svojim jedinstvenim i pomalo ekstremnim sportskim sadržajima. Parkiralište se ne naplaćuje, a automobil se može gotovo uvijek parkirati u hladu. Punta Bajlo je plaža prikladna za sve dobne skupine. Bogata ja visokim stijenama te omogućuje skakanje u more sa njih. Bogata je prelijepim podmorskim krajolikom koji upotpunjuje čisto more te brojne morske spilje. Tu se nalaze dva igrališta za boćanje, igralište za odbojku na pijesku, šetnica te sprave za vježbanje u prirodi.

Slika 21. Plaža Punta Bajlo (osobna fotografija)

Plaža Punta Bajlo (slika 22.), od svih ostalih u radu navedenih plaža, ima najveći potencijal za razvoj sportsko rekreacijskih sadržaja koji bi se mogli provoditi cijele godine. Ponuda se može proširiti uređenjem brojnih stijena za organizirano i sigurno slobodno penjanje. Također, zbog svog prirodnog podmorskog i priobalnog reljefa nudi izvrsnu mogućnost za razvoj ponude ronjena s bocama na zrak te vožnje kajaka i sandoline. Na samoj plaži treba ugraditi ljestve za ulazak i izlazak iz mora jer je nepristupačan ulazak u more glavna prepreka boljoj posjećenosti plaže od strane roditelja s djecom i starijih osoba. Plaža nudi i mogućnosti za iznajmljivanje bicikla i rola, te daljnje uređenje staze oko cijele plaže. Na

samom vrhu punte nalazi se plato koji se može urediti kako bi omogućio svojevrsno mjesto na otvorenom za jogu, pilates, zumbu i slično.

Slika 22. Plaža Punta Bajlo, pogled sa stijena (osobna fotografija)

6.5 PLAŽA ARBANASI

Plaža Arbanasi (slika 22.) je možda najmanje poznata turističkoj populaciji najviše zbog njezinog prirodno skrovitog oblika. Naime, nalazi se podno klisura (slika 23.) i okružena je sa dvije plaže, Punta Bajlo prema jugu i Kolovare prema sjeveru do kojih se lako može doći automobilom ili nekim drugim motornim prijevozom. Do plaže Arbanasi može se doći samo pješice, biciklom ili motociklom. Iako manje posjećena, posjeduje mogućnosti za provedbu brojnih sportsko rekreacijskih sadržaja. Na plaži se nalaze dva igrališta za odbojku na pijesku, teren za boćanje i skakaonice za skokove u more. Kako se plaža nalazi odmah podno najbolje i najveće šetnice u gradu Zadru koja svojim posjetiteljima nudi jedinstven pogled na zadarski arhipelag te nezaboravan pogled na zalazak sunca, nedovoljno je iskorištena za iznajmljivanje rola i bicikla. Plaža također nudi mogućnost organiziranja škole planinarenja i slobodnog penjanja. Zbog svojeg specifičnog oblika i položaja plaže podno klifova, slobodno penjanje bilo bi neizostavan oblik sportske rekreacije zanimljiv svim dobnim skupinama. Mlađim uzrastima bili bi zanimljivi razni gumeni poligoni u moru čime bi se omogućio jedinstven doživljaj plaže koja ionako obiluje pješčanim dnom i bistrim morem.

Slika 22. Plaža Arbanasi (osebna fotografija)

Slika 23. Klisure na plaži Arbanasi (osobna fotografija)

Slika 24. Šetnica u Arbanasima (osobna fotografija)

7. ZAKLJUČAK

Iz ovog diplomskog rada može se vidjeti da Zadar obiluje sportsko rekreativnim sadržajima zajedno sa svojim sportsko rekreacijskim centrima i plažama. Glavni cilj ovog rada je održivi razvoj turizma u gradu Zadru i kao takav služi svim građanima grada Zadra i cijeloj akademskoj zajednici. Iz navedenog se može vidjeti da je grad Zadar ima bogatu tradiciju održavanja sportsko rekreacijskog turizma. Jedan je od gradova Hrvatske koji zbog svog geografskog položaja može ponuditi velik izbor sportsko rekreacijskih sadržaja primjeren svim dobnim kategorijama. Iz navedenog se također može vidjeti da grad Zadar ima perspektive za proširenje sportsko rekreacijske ponude te produženje turističke sezone tijekom cijele godine. Na temelju proučenog u ovom diplomskom radu, postoji mogućnost za izgradnju dodatnih objekata potrebnih za održivi razvoj i unapređenje turzima i turističke ponude. Sumirano, grad Zadar ima dobru sportsko rekreacijsku ponudu za turiste te ima prostora za daljnje razvijanje u tom području.

8. LITERATURA

Andrijašević, M. (2010). Kineziološka rekreacija. Zagreb, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Alfier, D. (1994). Turizam. Zagreb: Institut za turizam

Jadrešić, V. (2001). Turizam u interdisciplinarnoj teoriji i praksi: zbornik istraživanja. Zagreb: Školska knjiga

Bartoluci, M. (1997). Ekonomika i menedžment sporta. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti: Fakultet za fizičku kulturu

Magaš, D. (2016). Strategija razvoja turizma Grada Zadra za razdoblje 2016.–2026. godine (Magistarski rad) Zadar: Odjel za geografiju

Peka.Višnjik** (2009). Dvorane Višnjik /on-line/ s mreže skinuto 24. kolovoza 2016. <http://peka.visnjik.hr/hr/index.php>

Tjedan Banaka** Zadar (2005). Zadar /on-line/ s mreže skinuto 22. kolovoza 2016. <http://tjedanbraka.org/wp-content/uploads/2016/02/zadar.jpg>

Croatia.hr** Grad Zadar (2010). Dalmacija Zadar /on-line/ s mreže skinuto 20. kolovoza 2016. http://croatia.hr/Images/t900x600-272/croatia_dalmacija_zadar_0035.jpg

Adriatic Sailing Holiday** Zadar (2011). Sailing /on-line/ s mreže skinuto 20. kolovoza 2016. <http://www.adriaticsailingholiday.com/wp-content/uploads/2015/12/zadar-1.jpg>

Zadar Travel** (2004). Dvorana Krešimir Čosić /on-line/ s mreže skinuto 29. kolovoza 2016.

http://www.zadar.travel/images/original/Dvorana_Kresimir_Cosic_Zadar_by_FILIP_BRA LA_1285708585.JPG

Peka Višnjik** (2007). Dvorane Višnjik /on-line/ s mreže skinuto 18. kolovoza 2016. <http://peka.visnjik.hr/hr/images/tinoimg/naslovnica/photo1.jpg>

Slobodna Dalmacija** (2004). Dalmacija /on-line/ s mreže skinuto 25. kolovoza 2016. http://www.slobodnadalmacija.hr/Archive/images/2015/01/30/Dalmacija/jp_zadar_split10-041008.jpg

EZadar** (2001). Galerija /on-line/ s mreže skinuto 27. kolovoza 2016.
http://www.ezadar.hr/repository/image_raw/78115/xxl/

Zadar Film Commission** (2004). Ravnice Zadar /on-line/ s mreže skinuto 21. kolovoza 2016. http://www.zadarmfilmcommission.com/wp-content/gallery/football-court-ravnice-concrete/Football_court_Ravnice_-_concrete_2.jpg

Zadar Travel** (2008). Uskok /on-line/ s mreže skinuto 24. kolovoza 2016.
http://www.zadar.travel/images/original/Uskok_Zadar_1294829229.jpg

Media-CDN** (2008). Kolovare /on-line/ s mreže skinuto 20. kolovoza 2016.
<https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/08/b6/eb/87/kolovare-beach-zadar.jpg>

Realitica** (2010). Plaža Borik /on-line/ s mreže skinuto 17. kolovoza 2016.
http://www.realitica.com/images/listing_photos/898598_hotelansicht-meer-funimation-borik---1350w.jpeg

BStatic** (2007). Hotel /on-line/ s mreže skinuto 16. kolovoza 2016. <http://q-ec.bstatic.com/images/hotel/840x460/140/14017413.jpg>

Zadar Travel** Kolovare (2000). /on-line/ s mreže skinuto 24. kolovoza 2016.
http://www.zadar.travel/images/original/Kolovare_beach_Zadar_1294829192.jpg